

גליון חודשי בעניני שמירת הלשון ומידות ביק אדם לחבירו מדרבים שיתום

עלון מס' 197 | כסלו תשפ"ב
◆ שמירת הדיבור ◆

יו"ל לעידוד משתתפי 'סמא דחיי' בהיכלי הישיבות והכוללים

שאלת שלום

שאלה אקטואלית מהנלמד בחודש זה בלימוד היומי בספר חפץ חיים

רה"ג יהודה דוב רוטנר שליט"א

תשובות ניתן לענות ב:

טלמסר: 02-5379111 | פקס: 02-6506107 | דוא"ר: m025379111@gmail.com

ראובן נכנס לשטיבל נסער כולו, ניגש לשמואל ושולם הלומדים יחד בחברותא, נותן דפיקה על השולחן, וקובע בנחרצות "מוכרחים לעשות סדר עם ר' פלטיאל הערמומי" - נכון, הוא נראה כבעל חסד מופלג, ואף יש לו מעמד מכובד פה בשטיבל - אבל דעו לכם שהוא חייב עשר אלף דולר לר' זלמן שמתחן בדיוק בעוד כחודש, ור' זלמן רודף אחריו כבר יותר משנה! ופלטיאל בהתעלמות מופגנת אינו מתייחס אליו, ור' זלמן האומלל שהנו כה עדין ושקט - אינו יודע את נפשו בימים אלו, הסיפור הזה נודע לי בדרך לא דרך, ולא אז אלא נפתרה לי תעלומת התפילין שנעלמו לר' זעליג לפני כחודש - גם הם מעשי ידיו של פלטיאל הערמומי, "חייבים לסדר אותו ולהעמידו על מקומו!" סיים את דבריו בתקיפות. מה אנו יכולים לעשות? תוהים שמואל ושולם, מה? מה השאלה מה? לפרסם את הסיפורים האלו בשטיבל! צועק ראובן. האם אכן מותר לנו לפרסם, ובעצם אולי כל מה שספרת זה לשון הרע ואסור לנו להאמין לך? - תמהו ביחד החברותא - ובכלל נראה לנו שפלטיאל אינו מתרגש כלל מזה שיתפרסמו עליו הדברים בשטיבל.

האם ראובן נהג כדון, והאם לשמואל ושולם מותר לפרסם, והאם יש חילוק בין 2 הסיפורים?

תשובות נכונות עם מקורות שגיעו למערכת עד ר"ח טבת יבנסו להגדרה על: סט אור החיים מהדורת כ"ט

מעדכנים ונבחים בשלושה דרכים

- בעמדות נדרים פלוס
- בטלמסר 02-5379111 שולוחה 1
- אצל הנציג בישיבה או בכלל

הרשתה האשלייתית חייג 02-537-9111

ונכנסים לעשרות הגרלות על זכויות כספיות המתקיימות מידי חודש, למעדכנים ונבחים על הלימוד היומי.

דבר השלום

מה נדבר מהיום והלאה? נצטרך לשתוק כל היום? התלחששו חיים ושמייה"ל, הלא מהיום יכירו וידעו הכל הלכות לשון הרע ויתחילו לשמור על פיהם כהלכה. רבינו ישראל מאיר הכהן ז"ע - מחבר הספר - שהדברים הגיעו גם לאזניו, השיב כשחיוך נסוך על שפתיו. אדרבה, ספרי זה פתח יפתח את פיהם פי כמה, שמעתה תוכלו לדבר ביתר חופשיות, ולמראה עינים תמוהות הסביר - עד היום הרי לא ידעו את ההלכות על בוריים, וספיקא דאורייתא הלא לחומרא, א"כ לא יכלתם לפתוח את פיהם ולהוציא אף הגה, שמא איסור יש בדיבור זה. אולם מעתה, אחרי שתדעו כראוי את הלכות הדיבור לפרטיהם, כעת ירווח לכם ותוכלו לדבר כאוות נפשכם על טהרת הכשרות...

צא ולמד ממעשה שהובא בגמ' שהיה רבי אלכסנדר מירז'ניץ בשוק "מאן בעי חיי", וסברו כולם שיש בידו איזו תרופת פלאים המאריכה את חייו של האדם. כמוכן שעד מהרה התקבצו סביבו המון העם, ברצונם לזכות גם הם בסם-מאריך-החיים הזה. עד שפתח ואמר להם "מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה". וביארו המפרשים הכוונה, שרצה בזה להזכיר להם שכמו שבעניני העולם הגשמי מבינים הם שישנה תרופה הפועלת על פי דרך הטבע, ומוכנים הם לשלם בעדה הון תועפות, כך עליהם להתייחס לדברי הפסוק ש"נצור לשונך" הוא המאריך-חיים האמיתי.

הדיבור הוא חלק נכבד מחיי היום יום שלנו, כל אחד מאיתנו מדבר, וכל אחד רוצה לדבר בלי להיכשל, והעצה היעוצה לכך, לשנן את המוסר השכל, כמו שלא יעלה על הדעת לומר לרופא נטלתי כבר את התרופה פעם ופעמיים ומעתה שוב איני צריך לכך, הלא לשוטה גמור יחשב. אם מדובר בתרופה המחזיקה את חיותו ומצילה את חייו - לא ידלג עליה אף לא יום אחד! ממש כן נתייחס אל לימוד ההלכות, נקבל על עצמנו בקבלה גמורה ונעמוד על כך בכל תוקף: לימוד ההלכות כל יום ויום. ולא מספיק שכבר למדנו פעם אחת, אף לא שנים ושלושה פעמיים. עוד בנו נשמטנו, כל ימי חיינו, נשנן ונחזור על ההלכות לכל פרטיהן ודקדוקיהן, ואז נוכל לדבר, וכהלכה!

כל השיחות מוסר, ובלי מחשבה הלשון מתגלגלת הלאה, מדברת, מוליכה רכיל, מוציאה שם רע, מוסיפה נופך משלה הגובל בשקר - והכל מתוך הרגשה שאם לא - פשוט נפסיד. אבל כאשר נוכחים פעם אחת לראות עין בעין ש"מלשמוור על הפה לא מפסידים" - אחרי זה הכל יותר קל. לא מתפתים ולא נסחפים.

ומתי נחשפתי אני לראות את הדברים בחוש? אספר לך סיפור קטן, שיפתור לך גם שאלה אחרת שכנראה שאלת את עצמך לא פעם: מהיכן אני מתפרנס?

ובכן, הסיפור מתחיל עוד לפני השואה, סבתא שלי, אם אמי, בשנות ילדותה קראה מאמר בנושא 'שמירת הדיבור', התחזקה מאד, וקיבלה על עצמה כגדר חזק, לא לדבר שום דיבור רע על שום נברא שבעולם! לשה"ר, שקר ורכילות וכד' זה בכלל לא עלה על הדעת, אבל אפילו סתם דברים של מה בכך, קיבלה וקיימה, בכל מצב ובכל מקרה.

ימי השואה לא פסחו עליה ואף היא שתתה את כוס התרעלה, אך בחסדי השי"ת נשארה בחיים והגיעה לארצנו הק'. ביום מן הימים קבלה הזמנה לבוא ולהשתתף באסיפה דחופה לניצולי שואה. האסיפה היתה מיועדת בכדי שהניצולים יציגו את טענותיהם כנגד הצבא הגרמני ימ"ש על מה שעברו בשנות המלחמה, ולהעיד על מעשי אכזריות שהיו עדים להם. המטרה היתה לשלוח את הדברים כמו שהם למדינת גרמניה ולדרוש מהם להגדיל את הפיצויים להם זכאי כל אחד ואחת. סבתא שלי נוחה עדן, החליטה, שהיות וקיבלה ע"ע קבלה חזקה, ועל אף שהיתה כן רוצה להוציא את כל הדברים הקשים שחווה וראתה, אבל היות וזה נוגד את הקבלה - השמוור עמה כל כך במשך כל השנים - לבלתי הוציא דיבור רע כנגד שום נברא, היא לא תוכל להשתתף בענין. בפרט שההנחיה שקבלו היתה להוסיף פרטים ולהגדיל את רושם הסבל. שיתכן והיה בה שקר גם. לא עזרו תחנוני העסקנים לא הועילו שכנועי כל מי שרק יכל - היא לא מוכנה בשום אופן! היא שומרת על פיה, ולא משנה לה מה הענין!

ניסו להסביר לה שהמטרה היא להוציא מהם כסף ובזה שאינה מדברת כעת היא בעצם כמו תומכת בהם אך כל הדברים נפלו על אזניים אטומות, יותר נכון - על פה אטום! בלית ברירה רשמו העסקנים בפרוטוקול ליד שמה שהיא מסרבת לדבר רעה על הגרמנים ונמנעת לגמרי ובעצם מוותרת על זכויותיה, תוך כדי שהם נדים לה בראשם, אפילו אינם מרחמים. בעייתם.

המשך בעמוד 4

עכשיו, זה כבר עובר כל גבול, השכן לצידו מרחיב את דירתו ומפצלה לכמה יחידות, בצורה לא הוגנת! בלי לשאול, בלי אישורים, מסתיר לו את הנוף, שלא לדבר על היזקי ראייה. מה שמענין, שכל הבנין כמרקחה, והוא בשלוותו עם הפה הסגור.

הגענו לקומה 2, הוא יוצא ואני אחריו, ללא שהיות ובדילוג על אמצעי הנימוס המקובלים אני ניגש הישר לנושא, ומספר לו את כל מה שחלף בראשי בתקופה האחרונה, מבהיר חד משמעית: גם אני רוצה לזכות להגיע לדרגה כמו שלך, שאוכל לשים מחסום לפי ללא תנאים וללא פשרות. אמור לי בבקשה את כל האמת. מאין לך הכוחות, ומה זה הפתגם השגור בלשונך ש"מלשמוור על הפה לא מפסידים רק מרויחים, בידעי קאמינה"?

הרב שפירא, הבין היטב שהפעם לא יצליח להתחמק והנני נחוש בדעתי לדעת מה מסתתר מאחורי ענין השתיקה, ולא סתם מתוך סקרנות אלא מרצון אמיתי לדעת ולהפנים, פתח את דלת ביתו, הזמין אותי פנימה, והחל לגולל באזני את סיפורו. אולם לפני כן הבהיר לאמור: ענין שמירת הדיבור הוא נושא ידוע ומפורסם, כל אחד יודע את נחיצותו ומבין את חשיבותו. הבעיה היא שהיצר הרע המתוחכם מביא אותנו פעמים רבות למצב בו אנו מרגישים שאם לא נדבר - נפסיד, ואז, מתוך לחץ ובלבול, שוכחים מכל הקבלות הטובות,

"עכשיו, עכשיו זה הזמן לגלות את הסוד אחת ולתמיד" חשבתי בלבי כאשר נכנסתי למעלית, ובדיוק עימי נכנס גם השכן יהודה שפירא מקומה 2. אני בטוח שטמון כאן איזה סיפור או סוד אחר. מאין לו הכוחות? מהיכן שלוות הנפש הנדירה הזו? הוא מוכן לותר על הכל ובלבד שלא להוציא מפיו אפילו מילה אחת על הזולת, גם היא מותרת עפ"י ההלכה!

האמת היא ש'השכן שפירא' הוא כבר מזמן תעלומה עבורי. אדם אצילי נפש ועדין הליכות, אך גולת הכותרת בנועם הנהגותיו היא ללא ספק הזהירות המופלגת בכל מה שנוגע לדיבור. כל סובביו מכירים את פיו הנסגר בהרמטיות כאשר באים לידי אבק כלשהו הקשור ללשון הרע או שקר וכדומה, כשפתגמו הקבוע מתנגן בטבעיות "מלשמוור על הפה רק מרויחים, לא להיפך, אני אומר לכם - בידעי קאמינה".

מה שכן מטריד את מנוחתם של הולכי-הרגיל כל-היודעים, אלו שמבין מתלעות שיניהם קשה להתחמק, וכמעט שאין לך תינוק ותינוקת בשכונה שעדיין לא שכבו תחת סכין הניתוח המונח תדיר תחת לשונם, וכל תעלומה או משהו לא ברור המגיע לידיעתם זוהה מיד ל"שיעור כללי" עם השערות, ראיות ודחיות, "הוא אמינה" ומסקנות חדות כתער אשר אין עליהם עוררין - שאת סודו של הרב שפירא עדיין לא הצליחו לפצח. מילא הסוד של ה"לא מפסידים ובידעי קאמינה" - זה לא כל כך איכפת להם. זה - הגיעו למסקנא - נועד סתם בשביל להראות כאילו הוא יודע משהו שאחרים אינם יודעים. אין בזה ממש - טוענים, אולם הסוד המטריד הוא משהו אחר. מהיכן ירק זה חי? כולם יודעים שהוא אברך כולל מבוקר עד ערב הוגה בתורת ה' בהתמדה עצומה, ורעייתו עקרת בית, בת מלך פנימה. אבל נגד כל התחזיות הם חיים ברמה סטנדרטית ואפילו קצה גבוהה מכך.

נראה כאילו יש ברשותם "כרטיס אשראי" ללא הגבלה "על חשבון הברון". הם ניסו לבנות תיאוריות, להפריח שמועות, לאמת השערות, אך ללא הועיל. החידה נשארה בעינה ואין פותר אותה.

עכשיו, זה כבר עובר כל גבול, השכן לצידו מרחיב את דירתו ומפצלה לכמה יחידות, בצורה לא הוגנת! בלי לשאול, בלי אישורים, מסתיר לו את הנוף, שלא לדבר על היזקי ראייה. מה שמענין, שכל הבנין כמרקחה, והוא בשלוותו עם הפה הסגור.

אם עד עכשיו עדיין נטה לבי לחשוב שמה באמת אין ממש בדבריו ש"בידעי קאמינה", כעת, כשהוא עומד בעין הסערה, במרכז הפרשייה המסעירה את כל דיירי הבנין, וכולם פה אחד מנסים לשכנע אותו לצאת הפעם מגדרו, לפתוח את פיו, להקים עליו צעקות, או מינימום לפנות לבית הדין ולהזמינו לדין תורה.

והוא באחת ומי שיבנו: "מלשמוור על הפה לא מפסידים"! כעת כבר ברור אצלי למעלה מכל ספק שאכן דברים בגו. ועלי לעלות על זה. ושמה - הרהרתי בהערכה - אולי כאשר אדע גם אני במה דברים אמורים יהיו גם לי את הכוחות לעמוד בעוז מול הפיתויים ולשמוור על הפה כמו שצריך...

פנינים מגדולי ומאורי הדורות ז"ל

בדרך השלום

פה להם ולא ידברו (תהילים קל"ה, ט"ז)
כאשר משתמשים עם הפה רק 'להם' לדברים הנשמיים - לצרכי הנוף, אזי 'ולא ידברו' אינם יכולים לפתוח את פיהם לדבר שבקדושה.

(הרה"ק בעל 'בית אברהם' מסלונים זצ"ל)

היים של שלום

הלכות והשקפה

עוד טעם איתא שהלא הפה היא משלימה את צורת האדם ואם כן הדיבור הוא אצלו חביב מכל חביב, וכמו שהאדם שיש לו אוצר חביב מצניעו תיבה לפניו מתיבה חדר לפניו מחדר, כך בשמירת הפה יש להרבות בגדרים וסייגים לרוב חביבותו.

כן מובא בספרים טעם נוסף לגדר המופלג של שמירת הדיבור מלדבר דברים המותרים, שהוא כמו קרבן תודה לה' שברוב רחמי וחסדיו ברא באדם פה ונותן כח בכל יום ויום ובכל דיבור ודיבור, וע"כ מקריבים לו לא רק מהאיסור אלא גם מהחלק המותר, ש"מוגיע לנו", מרוב אהבתנו אותו והודאתנו אליו.

סגנון אחר מובא שהוא כעין "תשובת המשקל" לכפר על מה שפגמנו בפיו ובלשוננו, שהלא כמעט לא ימלט האדם מדיבורים אסורים, ע"כ גזרו כתיקון את השמירה אף על דיבורים המותרים.

וז"ל הגר"א באגרתו "עלים לתרופה": ועד יום מותו צריך האדם לייסר עצמו ולא בתענית וסיגופים כ"א ברסן פיו וזהו התשובה... וזהו יותר מכל תעניתים וסיגופים שבעולם... אוי למי שממית עצמו בשביל דבור אחד וכו' אולם מפורש בפוסקים שחלק זה של השתיקה בדברים המותרים הוא לכל אחד כפום דרגה דיליה, ואם מרגיש האחד בנפשו שלצורך בריאותו ולמנוחת נפשו נחוץ לדבר, אל לו לאחוז במידת השתיקה, ובמקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר, אלא שיהיה וישמר מדבר איסור כמגחלי אש, ויקבל על עצמו גדר לכל הפחות שלא לדבר על שום אדם שבעולם, אף לא דיבורי איסור.

דיבורי מצוה

חלק נוסף ב"שמירת הדיבור" הוא להשמור ולהרבות בדברי מצוה, ולקדש את פיו בדברים קדושים, דברי תורה ותפילה ודבורים המרבים אחוה וריעות בין אדם לחברו. וכפי שאמרו חז"ל יכול אף לד"ת כן (שיעשה עצמו כאלם) ת"ל צדק תדברון - היינו שלדברי צדק - דיבורי מצוה, אדרבא, תדברון! שהלא לכך נוצר הפה, ובזה אנו מתדמים למלאכים.

ובדבר זה יש להזהר ביותר ולעורר את אלו המדמים בדעתם שעיקר שמירת הלשון תלוי ב"סור מרע", אך האמת היא שלפעמים כאשר חוסכים במילה אחת הפסידו עולם מלא, הלא בכוחה של מילה טובה לשנות את חייו של האחר מן הקצה אל הקצה, ולפעמים ע"י שידבר אליו טובות ימשוך את לבבו לדרך התורה ולזכותו יזקף כל חייו הרוחניים של החבר וכך פירש ב"אהבת שלום" את הפסוק "לא תשנא את אחיך בלבבך" - שהמדמה לקיים מצוות "ואהבת לרעך

סיפורו יתקבצו אליו אנשים רעים ולא יוכל להשתמש מהם (עד שאמרו בגמ' ב"מ כד. ש"ת מותר לו לשנות בדיבורו באישפוזא - לומר שלא כיבדוהו כראוי בבית מארחו בכדי שלא יבואו אליו רבים וינזק). כן יש איסור לפרסם לרבים דבר שרעהו סיפר לו מבלי רשותו של המספר, ולפעמים די במילה אחת של זלזול או שחוק על חשבון החבר או שגורם לרעהו חלישות הדעת במילה מיותרת שאמרו, וכבר עבר על כמה לאוין ועשין בתורה.

והפרטים בדינים אלו רבוגם רבו, ותקצר הידיעה מהכילם, הרי תורת החפץ חיים ושמיה"ל מונחת בקרן זוית וכל הרוצה להנצל מהעונות הגדולים האלו, ומי האיש החפץ בחיים, יבוא ויטלנה.

אך יש עלינו לדעת שעונות ופגמי הלשון ודיבורים האסורים הם הם המעכבים את הגאולה וגורמים לאריכות הגלות המור, וגורמים צרות רבות ורעות על ראשי עם בני ישראל ע"י שמעוררים את המקטרג הגדול בשמי רום רח"ל, וא"י בגמ' בערכין כל המספר לשון הרע מגדיל עונותיו עד לשמים שנאמר "שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ". עוד הזהיר בחפץ חיים (בהקדמה) שע"י הדיבורים האסורים גורם ח"ו שהדיבורים הקדושים לא יוכלו לעלות למעלה, ומאין יבוא עזרונו. והאריך שם שבחטאים אלו מקלקלים את כל העולמות ומחשיכים אורם ה' שמתנו. הרי לנו עד כמה צריך שמירה על גבי שמירה להנצל ולא להכשל בדיבורים האסורים ח"ו.

דיבורי הרשות

הגם שבכל המצוות המליצו חז"ל "קדש עצמך במותר לך", במצוה זו של "שמירת הדיבור" הפליגו מאוד במעלתה, עד שאמרו "מילה בסלע ומשתוקי בתרי", וברור שאין הכוונה לשתוק רק מדברי איסור, כי הלא לזה לא יתכן לקרוא "מילה בסלע", מה ערך יש לה, אבל הכוונה שאף דברים שאין בהם צל של איסור טוב לו לאדם להמנע מהם ולהשים מחסור לפיו. ומצאנו בספה"ק כמה טעמים מדוע אכן החמירו ביותר בגדר הזה.

הטעם הפשוט מפני רוב ההרגל שיש לנו מנעורנו להשתמש עם פינו ללא שום השגחה, וטבעה של הלשון להתגלגל וממהרת לדבר ולשפוך שיח, ע"כ צריכה שמירה יתירה כ"שור המועד", ורק כשיתמיד מאד בשמירת פיו גם לשאר דברים יזכה לשלוט בעצמו בהגיעו לדברי איסור, ולכן המושילו חז"ל את השתיקה לאומנות, כי כן הוא ענין האומן שבתחילה יקשה עליו הדבר ורק כאשר ישוב לו הדבר לטבע שני ע"י שמרבה מאד להשתדל בעבודתו, רק אז יפיק את התוצרת הרצויה בזמן הרצוי ובאופן הרצוי.

מעלת הדיבור גדולה היא עד מאד, ועל ידה ניתן להגיע למדריגות נשגבות כאשר משתמשים בה באופן הרצוי, אבל זה לעומת זה, כאשר יפתח האדם את פיו וישתמש בו להיפך רצון ה', הלא הוא גורם לעצמו ולכל העולם רעה גדולה עד מאד, כמו שנאמר על המדברים לשה"ר "חץ שחוט לשונם וקבר פתוח גרונם".

ונאמר "מות וחיים ביד הלשון" - ותרתי איכא למשמע מינה. ראשית, מותו וחיוו של האיש תלויים בלשונו, והכל לפי איך שמשתמש בפיו, ושנית נסובים הדברים על חיי סובביו, שבכח הלשון להחיות את סביביו, ובכוחו גם להמיתם ע"י שמשלח בהם הרצונות לשוננו ללא רחם. ואמרו רז"ל "דיבור רובו קשה ומיעוטו יפה" - הדיינו שעדיף שיפחית בדיבורים וירגיל עצמו להמנע אף מדיבורי הרשות שאין בהם שמץ פסול, בכדי שלא יבוא ח"ו לידי מכשול, להשתמש בלשונו לדבר רע.

בבואנו לעיין במידה זו של "שמירת הפה", בראשונה נחזיר אל קרבנו במה דברים אמורים, **שמירת שרביטו של מלך** - כדאיתא בזוה"ק שמירת המלכות שורה על פיו של האדם, **שמירת החותם** - כדאיתא שברית הלשון וברית המעור מכוונים זכ"ל, והפוגם בפיו ובלשונו פוגם בעצם בחותמו של הקב"ה, **שמירת חייו** - כמו"ש לעיל הפסוק "מות וחיים ביד הלשון", **שמירת גופו** - כמו"ש "לא מצאתי לגוף טוב משתיקה", ו**שמירת נפשו** - ככתוב בזוה"ק דבר נורא עה"פ "אל תתן אל פיה לחטיא את בשרך" - אמר רב המנונא סבא, שלאחר פטירתו של האדם מיד בא מלאך ומנסה למשכו אל הגיהנום, אך הנוצר את פיו אין רשות למלאך לגשת אליו ונפשו תהא לו לשלל להנצל מדינה של גיהנום.

ענייני הדיבור נחלקים לשלשה: הדיבור האסור, דיבורי הרשות ודיבורי מצוה. ועל שלשתם יש לו להאדם לעיין היטב בחשבונותיו ולדקדק בכל הגה היוצא מפיו, וכולם נכללים בכלל "שמירת הדיבור".

דיבורים אסורים

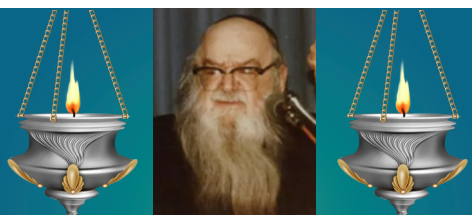
הפרטים והאיסורים הנוראים המצויים כל כך בעניינים התלויים בדיבור, רבו מספור. לא מביע איסורים שבין אדם למקום כגון הזכרת השם לבטלה, שבועת שוא, נדרי שוא וכו' וכו', אלא גם ובעיקר בין אדם לחבירו הלא ישנם כל כך הרבה איסורים בפה. איסור לשון הרע, רכילות, חנופה, נקמה, מוציא שם רע, וכבר צווחו חז"ל "רובם בלשון הרע וכולם באבק לשון הרע". ישנו איסור נוסף אשר זהירות מופלגת נדרשת בה והיא שלפעמים אסור לשבח את חברו בשבח הבא לידי הפסד, כגון שהשיג ממנו הלוואה כאשר גורם שע"י

אנשי שלום

ואותה חליפה מיושנת "למה לא יכלת לרכוש לעצמך משהו"?

במקום תשובה מוציא האבא מכיסו חפץ נוקשה בעל מקשים מגוונים, ולוחץ על אחד מהם. באחת החלו לבקוע מהמכשיר קולות שונים עד שקלטו הילדים שמכשיר זה בעצם הקליט את כל מה שאמרו עד עכשיו וכעת הם שומעים את עצמם... היה זה מכשיר הקלטה, אשר בימים ההם עדיין לא נפוץ כמותו בארץ הקודש ור"ש גילה אותה בביקורו בארה"ב. "זהו המתנה שקניתי לעצמי" השיב בעינים בורקות. "מכשיר זה מזכיר לי כל הזמן ש"און שומעת" וכל מילה שיוצאת מפי מוקלטת ועתידה להעיד עלי בפני יושב מרום וכך נקל עלי לשמור על פי כדבעי. זוהי המתנה הגדולה ביותר שיכלתי למצוא: שמירת הדיבור!

בשמחה ובהתרגשות התכוננו בביתו של המגיד הירושלמי רבי שלום שברדון צ"ל לקבל את פניו עם חזרתו ממסע ארוך לחיזוק היהדות החרדית, והרבצת תורה ויראה בקרב תושבי ארצות הגולה. בהגיע השעה היעודה נראתה דמותו מתקרבת הביתה, והילדים הצוהלים אצו רצו ליטול מידי את המזודות הכבדות ולסייע בידו. לאחר לחיצות ידיים והתענינות בחום ולבביות אצל כל אחד ואחד מה נעשה ומה נשמע, החלה טקס "חלוקת המתנות" שקנה בעת שהותו בחו"ל לכל אחד מילדיו באופן אישי. אולם בעיניהם של בני הבית נראתה תמימה, "מה אתך אבא? לעצמך לא קנית שם דבר?" חדשים ארוכים שהה בניכר, וחזור כלעומת שבא, עם אותו כובע מרופט

הגאון רבי שלום מרדכי ב"ר יצחק הכהן שברדון צ"ל

מגיד מישירים מפורסם מעיה"ק ירושלים
נולד: בשנת תרע"ב נפטר: כ"ב כסלו תשנ"ח

מרבנים שלום

'סמא דחיי'
מבית משמרת השלום
תוכנית לחיזוק ועידוד לימוד היומי
בספרי חפץ חיים ושמיה"ל,
ידיעת הלכות לשה"ר

התוכניות וההגדרות מיועדות לכלל
הציבור בדגש מיוחד דרך נציגים
בהיכלי השיבות והכוללים
להצטרפות לתוכנית,
הרשמה כנציג, הפצת עלונים:
02-5379111
לתרומות: 1800-800-779

נדגיש! אין לסמוך על הדברים להלכה, וכל שאלה לגופו של ענין יש לקבל תשובה ממו"ץ

למהדרין מן המהדרין, ואשרינו מה טוב חלקינו. וראיתי להביא, מה שמסופר על אחד מצדיקי הדורות שאמר לתלמידיו: עד שאתם בודקים מה שתכניסו לפיכם, בדקו טוב מה שאתם מוצאים.. ול"א ח"ו להרפות בענין הכשרים אלא אדרבה להוסיף חיזוק גם בעניני שמירת הדיבור. נ.ו. קרית גת

בענין שמירת הדיבור, ראיתי דבר נפלא המסופר על הגאון הגדול רבי יהודה צדקה זצ"ל, הרב היה מוסר שיעור, ומשתתפי השיעור שהיו נכשלים בדיבור היו צריכים לבוא ולהתוודות ולשלם קנס כספי לקופת צדקה, ופעם היה שחרב בעצמו הגיע לשיעור והניח מטבע לקופה, ואמר שאמש דיבר עם מאן דהוא, ויש לו חשש שאולי לא נזהר מספיק בדיבורו ועל כן קונס את עצמו. התלמידים סיפרו, כי כפי הנראה הרב לא נכשל כלל, אלא רצה להראות להם את גודל הזהירות הנדרשת בענין.

מובא בשם הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זיעעכ"א שאלכאורה היה צריך להיות לכל אדם שני פיות א' לדיבורי חול וא' לדיבורי קודש, אלא שאם אכן היה לאדם שני פיות היה מדבר בשניהם רק דברי חול. דוד ווייס, בני ברק

מ. טויטו, אשדוד

ב"ה בזורינו אכשר זרא, והציבור הק' מקפיד ביתר שאת על המאכלים שיהיו בהכשרים מהודרים

נושא הגליון הבא: הכרת הטוב
רעיונות לדיון:
האם הכרת הטוב היא חובה על האדם או רק מידה טובה?
הכרת הטוב יש מצוה להוציא גם ממנו? וכמה?

שור"ת ורעיונות לדיון ניתן להכניס בעלמסר שלוחה 1 < 6
נא להכניס את התגובות באופן ברור, עם פרטיכם (שם פרטי, משפחה, עיר)

עושה שלום

המשך מעמוד 2

כעבור כמה שבועות הגיעה תגובה ממשרדי הממשלה בגרמניה, בו מציינים את התרשמותם מכתב האישים ואכן אישרו לכולם העלאה בפיצויים. אולם כאן ציפתה ההפתעה הגדולה לכולם: אם כל אחד קיבל העלאה בפיצויים, סבתא עליה השלום, לא רק שלא קבלה העלאה, אלא קבלה הכפלה פי כמה!

כשהם מסרבים להאמין, פנו העסקנין לברר כיצד יתכן הדבר, והאם טעות נפלה כאן, ולאחר בירור קצר נודע להם שיו"ר הועדה הגרמנית החליט להכפיל דווקא בשבילה את הסכום, כאות על השתיקה, "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום".

ואכן מני אז קבלה סכומים אגדיים ממש, ובצואתה הורתה לפרנס מהם את צאצאיה יושבי האהל בסכום הגון מאד מדי חודש בחדשו.

זה פשר הבטחון הגמור בו אנו עומד בפני כל נסיון. וזה גם פשר "הפרנסה העלומה" שלי - מסיים הרב שפירא, כי מהסיפור הזה למדתי דבר אחד, שנחלק בעצמותי, ואולי כעת יעזור גם לך, שאכן לפעמים נראה שאפשר קצת להרויח אם לא כל כך שומרים על הדיבור, לפעמים יש אפילו היתר על פי ההלכה, אבל כאשר לא מביטים על שום דבר, הפה סגור ועוול על מסגר ובריה בלי חשבונות, ואפילו אם הם נכונים, אזי "מלשמוור על הפה אף פעם לא מפסידים. להיפך, רק מרויחים!" ובידעי קאמינא!!

משיב שלום

תשובה למדור שאילת שלום

התשובה לשאלה והזוכה בהגרלה בין שולחי התשובות בעלון מס' 195

משה פוגש את שכיניו חיים שמחה ממחר מאד, חיים שמחה, לאן? אה.. אנתנו התארגנו לנסיעה למקומות הקדושים לקראת ימי הרחמים והסליחות, עונה חיים שמחה תוך כדי הליכה. יפה, יפה, מתלהב משה, איפה נוסעים? מתחילים במערת המכפלה, קבר רחל, וכמה שנספיק במשך הליכה. נו.. תזכיר את שמי גם, משה בן רבקה, שאזכה לכתובה וחתימה טובה, אגב, עם מי אתה נוסע? עם כמה חברים, לקחנו את הנהג מושקוביץ השכן, יש לו טנדר גדול. אוי.. אוי.. תזהר, שמעתי ממושקוביץ הזה טס בכבישים, וזה סכנה גדולה, יש אפילו חשש שהוא היה מעורב בתאונה לפני שבועיים..

האם היה מותר למשה לדבר על מושקוביץ? והאם היה מותר לו להוסיף לגבי החשש של התאונה?

בצורה כזאת אסור למשה לדבר, רק באם יהיה בטוח שישנם כל החמשה פרטים שמבואר באריכות בחפץ חיים - הל' רכילות כלל ט' (להתבונן אם הוא אכן ענין רע, לא להגדיל, לתועלת - ואם תבוא מזה תועלת, אי אפשר לסבב התועלת מבלי לספר ענין רע, לא יסובב רעה לנידון) אזי יהיה צריך להגיד לו, כמובן שהפרט על התאונה, אסור להוסיף כלל.

הזוכה בהגרלה על קופסת 'פלאטרוג' הר"ר אליעזר דב מליק הי"ו כולל סערט ויזניץ חיפה

חיים של שלום

המשך מעמוד 3

חיים כמה פעמים - הוא שהלא הדרך כל כך ארוכה עד שנגיע לתכלית השלימות בשמירת הפה, ולמדריגות הנשגבות שאיתא על השומר פיו ולשונו (עי' בזה"ק פר' חוקת שזכה להתלבש ברוח הקודש ולאור נצח באור הגנוז) ואם כן טוב להתרחק ממדה זו כלל ו"לחפש מצוות קלות יותר". אבל - בזעק הח"ח - בגלל שלא אוכל להיות הברון רוטשילד לכן לא אעבוד לפרנסתי עד כמה שאוכל? בגלל שלא אגיע לתכלית לכן אהיה מכת מספרי לשון הרע שאינם זוכים לראות פני השכינה? ננסה כמה שנוכל - וה' הטוב יהא בעזרנו.

כמוך" רק בלבו ואינו מוציא בפיו לדבר אל רעהו דברי אחר, הרי הוא כשונא אותו, ואם ב"לשון הרע" ישנם כל כך הרבה פגמים וכל כך הרבה איסורים, הלא מדה טובה מרובה, וב"לשון טוב" בודאי ממשכיכם כל ההשפעות הנפלאות וקונים בה מצוות רבות עד אין מספר.

התגברות על היצר

אולם היצר הרע הלא אינו שוקט על שמריו ומבלבל את מחשבותינו תמיד בתחבולותיו, ואחד הטענות שמצליח לנטוע בקרבנו מזמן לזמן - כפי המובא בחפץ